

Sygn. akt I C 207/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2015 r.

Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Jarosław Dłużniewski

Protokolant: st. sek. sąd. K. B.

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2015 roku w Ostrowi Mazowieckiej

sprawy z powództwa Banku (...) S.A. w G.

przeciwko M. S. reprezentowanemu przez opiekuna prawnego S. S.

o zapłatę

Oddała powództwo.

Sygn. akt I C 207/15

UZASADNIENIE

Strona powodowa Bank (...) S.A. w G. reprezentowana przez pełnomocnika kwalifikowanego pozwem z dnia 25 lutego 2015 roku wnosila o zasądzenie od pozwanego M. S. kwoty 47.133,89 złotych, w tym co do kwoty 28.078,05 złotych wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 25 lutego 2015 roku do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazano, iż żądana kwota wynika z niespłaconego przez pozwanego kredytu, który został przez niego zaciągnięty w dniu 28 kwietnia 2010 roku oraz należnych z tego tytułu odsetek i opłat.

Odpowiedź na pozew złożył opiekun prawny całkowicie ubezwłasnowolnionego powoda – S. S.. W swoim piśmie wskazał, iż z uwagi na stan zdrowia pozwanego nie jest w stanie potwierdzić, czy jego syn M. S. zawarł umowę kredytu z powodem. Dodatkowo podnosił, iż sytuacja materialna pozwanego jest na tyle trudna, iż nie jest on w stanie spłacić swoich zobowiązań. Na rozprawie wnosil o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwany M. S. zawarł w dniu 28 kwietnia 2010 roku umowę kredytu gotówkowego z Bankiem (...) S.A. w G. (k.44-48). Umowa przewidywała spłatę zaciągniętego kredytu w miesięcznych ratach w wysokości 704,03 złotych każda w okresie od 30 maja 2010 roku do 30 października 2016 roku (k.49-50 kalendarz spłat). Z uwagi na brak spłaty rat kredytu Bank wypowiedział pozwanemu umowę kredytową w dniu 14 marca 2012 roku (k.62). Wysokość zadłużenia na dzień 23 kwietnia 2012 roku z tytułu kapitału wynosiła 28078,05 złotych, z tytułu odsetek umownych 4205,04 złotych, z tytułu odsetek karnych 233,07 złotych, z tytułu opłat windykacyjnych 146 złotych, co daje łącznie kwotę 32662,16 złotych.

Pozwany M. S. w lipcu 2011 roku podjął próbę samobójczą przez powieszenie, w wyniku czego doszło do niedotlenienia mózgu z następstwami neurologicznymi. U pozwanego rozpoznano encefalopatię oraz niedowład czterokończynowy po przebytych niedotlenieniu mózgu (opinia biegłej z psychiatrii J. P. k.47-48 z akt sprawy Sądu Okręgowego w Ostrołęce I Ns 31/13). Sąd Okręgowy w Ostrołęce postanowieniem z dnia 18 grudnia 2013 roku w sprawie sygn. akt

I Ns 31/13 ubezwłasnowolnił całkowicie M. S. z powodu encefalopatii (k.71 akta I Ns 31/13 - postanowienie Sądu Okręgowego).

S. S. (opiekun prawny pozwanego) (k. 37 zaświadczenie) wyjaśnił przed Sądem (k.94-95), iż przed próbą samobójczą jego syn nie był chory psychicznie, a jego targnięcie się na własne życie było spowodowane silnym przeżyciem osobistym. Wskazał, iż pozwany obecnie przebywa w placówce opiekuńczo – leczniczej w T. i nie można nawiązać z nim kontaktu słownego, co nie znaczy, iż pozwany nie wie, co się z nim dzieje. Opiekun okazał na rozprawie Sądowi, iż pozwany otrzymuje rentę w wysokości 648,40 złotych, nie mniej jednak kwota ta podlega egzekucji z powodu zasądzonych od pozwanego świadczeń alimentacyjnych na jego pięcioro dzieci. S. S. wskazał także, iż jego syn nie ma żadnego majątku, ani nie uzyskuje dodatkowych dochodów. Niezależnie od powyższego ojciec pozwanego wyjaśnił, iż wciąż ma nadzieję, że stan zdrowia jego syna kiedyś ulegnie poprawie, dlatego też nie szczędzi pieniędzy na opiekę i leczenie syna.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo wywiedzione przez stronę powodową podlegało oddaleniu z powodu uznania, iż stanowi ono naruszenie zasad współżycia społecznego.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozostawiał wątpliwości, iż pozwany zawarł z powodem umowę kredytu, jednak wskutek niewywiązywania się z jej warunków poprzez spłatę rat kredytu doprowadził do wypowiedzenia jej przez kredytodawcę. Sąd nie powziął również wątpliwości, co do ważności przedmiotowej umowy kredytu – biorąc pod uwagę wyjaśnienia opiekuna prawnego tj. ojca pozwanego, iż jego syn przed próbą samobójczą nie cierpiał na chorobę psychiczną. Wobec braku przeciwstawnych dowodów Sąd uznał, iż po stronie pozwanego nie zachodziły okoliczności, które by wskazywały, iż M. S. w chwili zawarcia umowy był w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, a tym samym zawarta przez pozwanego umowa kredytowa jest ważna.

Niezależnie od powyższego należało w sprawie uznać, iż wskutek nadzwyczajnych okoliczności, jakim była późniejsza próba samobójcza przez powieszenie podjęta przez pozwanego oraz obecny stan zdrowia M. S., koniecznym było rozważenie, czy roszczenie z jakim wystąpił powód nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W tym przedmiocie pełnomocnik powoda wywodził (k. 41-43 pismo procesowe), iż pozwany w chwili zawierania umowy posiadał pełną zdolność do czynności prawnych, zaś ubezwłasnowolnienie nastąpiło już po zawarciu i wypowiedzeniu umowy. Fakt zaś, iż udzielony kredyt przeznaczony został na spłatę innych zobowiązań oraz to, iż pozwany przez przeszło rok od zawarcia umowy dokonywał regularnej spłaty zobowiązań, wysokości wskazanej precyzyjnie w harmonogramie spłaty – zdaniem pełnomocnika powoda – świadczyć by miało, iż umowę pozwany zawarł w stanie umożliwiającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i złożenie oświadczenia woli jej zawarcia. Dodatkowo pełnomocnik podnosił, iż obecny stan zdrowia pozwanego oraz jego sytuacja majątkowa nie powinna mieć wpływu na oddalenie powództwa, ponieważ w przypadku braku ustalenia składników majątkowych pozwanego podlegających zajęciu, organ egzekucyjny umorzy postępowanie egzekucyjne, wobec jego bezskuteczności. Niemniej jednak koniecznym jest umożliwienie powodowi skorzystanie z uprawnienia do dochodzenia roszczenia na drodze sądowo – egzekucyjnej i w ten sposób ochrony swoich praw majątkowych.

Argumentacja przedstawiona przez pełnomocnika strony powodowej niewątpliwie zasługuje na uwagę Sądu z powodu jej zasadniczej słuszności, niemniej jednak nie sposób uznać, iż może mieć ona znaczenie w przedmiotowej sprawie. Zgodnie z przepisem art. 5 Kodeksu cywilnego nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie podlega ochronie. W doktrynie podkreśla się, że artykuł 5 k.c. może znaleźć zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są łącznie trzy przesłanki, a mianowicie: podmiotowi uprawnionemu przysługuje prawo, którego dotyczy nadużycie, podmiot uprawniony wykonuje przysługujące prawo (czyni użytek z prawa), wykonywanie prawa pozostaje w sprzeczności z jednym z kryteriów wymienionych w art. 5 k.c. tj. z zasadami współżycia społecznego lub ze społeczno – gospodarczym

przeznaczeniem prawa (por. T. Justyński, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 1999 roku, Przegląd Sądowy 2002, Nr 1, s. 133). Artykuł 5 k.c. znajduje więc zastosowanie w sytuacji, gdy osobie uprawnionej przysługuje – formalnie rzecz ujmując – określone prawo podmiotowe, lecz w świetle oceny danego stanu faktycznego i przy uwzględnieniu treści konkretnej normy prawnej korzystanie przez nią z tego prawa pozostaje w sprzeczności z zasadami wskazanymi w art. 5 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2001 roku, II CKN 349/00, L.).

Odnosząc powyższe przesłanki do stanu faktycznego w sprawie należy po pierwsze zauważyć, iż stronie powodowej przysługiwała wierzytelność z tytułu niespłaconej umowy kredytu. Nadużycie jednak tego prawa polegało na tym, iż strona pozwana skierowała pozew przeciwko M. S. osobie ubezwłasnowolnionej, po dokonaniu przez nią próby samobójczej. W chwili obecnej pozwany posiada niedowład czterokończynowy i nie ma z nim żadnego kontaktu, przebywa w specjalnej placówce leczniczej. Dodatkowo pozwany pozostaje w rzeczywistości na utrzymaniu swojego ojca, ponieważ nie posiada żadnego majątku, zaś jedynym świadczeniem jakie otrzymuje jest bardzo niska renta. Z kolei powód jest podmiotem prowadzącym działalność bankową, posiadającym duży kapitał i tym samym jako profesjonalista w swojej dziedzinie powinien być przygotowany na ryzyko niespłacania kredytów przez swoich klientów.

Mając na uwadze powyższe w sprawie zostały spełnione dwie pierwsze przesłanki do zastosowania przepisu art. 5 k.c. tj. przysługiwania stronie powodowej uprawnienia materialno prawnego, którego nadużycie dotyczy oraz czynienie użytku z prawa. Trzecią i ostatnią przesłanką, która w sprawie wystąpiła łącznie z dwiema poprzednimi, to wykonywanie prawa pozostającego w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Przedstawiając w tym względzie stanowisko Sądu należy przypomnieć, iż choć pojęcie zasad współżycia społecznego pojawiło się za wzorem radzieckim, zaraz po drugiej wojnie światowej we wszystkich krajach socjalistycznych, to już od dawna przy wykładni i stosowaniu norm prawnych odwoływano się również do norm społecznych (zasad aprobowanych przez społeczeństwo) łagodzących rygorystyk przepisów prawnych, pozwalających na nadanie tym normom właściwej treści, a między innymi do takich norm społecznych, jak: słuszość, moralność, dobra wiara (w znaczeniu obiektywnym), dobre obyczaje, obyczaje kupieckie czy porządek publiczny. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie strona powodowa nadużyła swojego prawa i tym samym naruszyła zasady współżycia społecznego w szczególności wyżej wspomnianej normy społecznej, jaką jest słuszość, kierując i podtrzymując swoje powództwo przeciwko osobie ubezwłasnowolnionej, sparaliżowanej, bez żadnego kontaktu oraz nie posiadającej żadnego majątku.

Niezależnie od powyższego należy wyjaśnić, iż w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że poprzez zastosowanie art. 5 k.c. prawo podmiotowe może zostać pozbawione ochrony jedynie przez pewien czas (por. wyrok SN z 27 maja 1999 roku, II CKN 337/98, OSN 1999, Nr 12, poz. 214; wyrok SN z 22 maja 2002 roku, I CKN 1567/99, OSN 2003, Nr 7-8, poz. 109; orzeczenie SN z 20 czerwca 2002 r., I CKN 742/00, L. i wyr. SN z 6 stycznia 2005 r., III CK 129/04, Prokuratura i Prawo 2005, Nr 7-8, poz. 52). Tym samym powód, wytaczając w przyszłości nowe (ponowne) powództwo, powinien zgłosić i uzasadnić twierdzenie, że stan faktyczny uległ tak istotnej zmianie, iż w obecnej chwili jego żądanie nie jest już sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Przyjmując zatem, iż w sprawie zaistniały szczególne okoliczności, które pozwoliły Sądowi zakwalifikować zachowanie powoda, jako nadużycie prawa, nie zasługującego na poparcie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, Sąd orzekł o oddaleniu powództwa.

SSR Jarosław Dłużniewski